

In die nag

I - Thuis

Gillis

Terug?
Wat nou terug?

Joachim

Terug bestaat niet
De wereld draait
Wat geweest is verdwijnt

Gillis

Voor ons ligt het onbekende
En achter ons de zwarte leegte
Terug gaan is de nacht in lopen
Night over Holland

Marien

Ik heb ook niet gezegd dat we terug gaan
We willen juist weg – weg hier vandaan
Dat is toch echt iets anders

Gillis

Weg, ja – maar we gaan weg omdat we iets terug willen vinden, dat is er
wel steeds bij geroepen
Terug naar een manier van leven die we zijn kwijtgeraakt
De eenvoud en de tevredenheid...
Die liggen daar in Afrika op ons te wachten, denken jullie
Onaangetast en perfect geconserveerd
Daar geloof ik dus niet in

Marien

Dat jij niets gelooft, en dat je daar nog trots op bent ook, dat weten we
Het gasbeton van je eigen zekerheden, dat is het enige waar jij in gelooft

Gillis

Gasbeton?

Marien

Zeg niet dat je niet weet wat ik bedoel: zo'n massief blok, dat toch niets
weegt omdat het hol is

Alleen maar volume, dat ben jij, met je meninkjes
't Maakt een enorm stellige indruk, maar het heeft een soortelijk gewicht
van niets

Manja

Eh... Sorry, hoor, maar ging het hier echt over?
We hadden het toch over ons besluit om af te reizen?
Hoe zinvol en wijs en onvermijdelijk dat is?
Moet je luisteren: ik stik hier, in die polder
De luchten zijn weids, maar wat is dat mentaliteitje benauwd
Gisteren nog, sta ik voor dat loket, bij de gemeentelijke dienst, en dan zit
daar zo'n vrouw achter dat glas
Zo'n gelijkhebberig type, zo met zo'n truitje en van dat neutrale haar, ik
weet niet hoe ik 't uit moet leggen
En die kijkt me dan zo superieur aan
Die blik – alsof zij van Groen Links is en dus alles beter weet en ik niet
meer ben dan de een of andere sukkel
Dan kan ik alleen maar denken: hier deugt iets niet in dit land
Jij moet dood, gladde big – wil ik dan zeggen
Dus we kunnen beter weg gaan, voordat er ongelukken gebeuren

Joachim

En daar zal dat allemaal anders zijn?
Dat geloof je echt?
Daar weet personeel nog dat het dienstbaar moet zijn?
Daar wordt er wel naar jou geluisterd, ook al heb je niets coherents te
zeggen?
Ik dacht toch dat de utopieën waren doodverklaard, maar jij gelooft er nog
in: ergens anders is het beter

Marien

Ach, moet je luisteren, voor mij is het allemaal antropologie en biologie en
sociologie
Mensen zijn trekdieren, nomaden, aanpassers
Als de omstandigheden rot zijn, dan komen we in beweging Verandering
van biotoop doet leven, dat wisten de Kaninefaten en de hunebedbouwers
al

Joachim

Hoe rot is het dan, hier in punt NL?
Wat hebben we niet?
Hebben we geen dak boven ons hoofd?

Gillis

Zitten we hier niet heel relaxed een prime quality pizza te eten?

Joachim

Kunnen we niet doen wat we maar willen – gewoon omdat het niemand
iets kan schelen wat wij doen of niet doen?
Dat heet toch vrijheid?

Manja

Ik wil niet vloeken – maar Jezus Christus, hier hebben we het al zo vaak
over gehad
We kunnen in dit land niet verder, dat is mijn kardinale punt dus daar blijf
ik op hameren
Het land van de beperking en de kortzichtigheid
Het enige dat hier groot is, dat is het eigen gelijk dat iedereen denkt te
hebben

Marien

Precies
Dat is helemaal to the point wat ik ook bedoel
Je ziet me hier toch zitten?
Wil je een beter bewijs dat het zo niet verder kan?
Al dat werk dat ik gedaan heb, in mijn leven
Al het geld dat ik verdiend heb
Er is allemaal niets van over
Wat hebben ze ermee gedaan?
Met alles wat ik had en gaf?
Ze hebben er het land mee opgebouwd
Dit land
Dit laagste punt, waar alle afval naartoe is komen drijven
Dit land, dat niet van ruggengraat houdt maar van aderverkalking

Gillis

Dat klinkt wel stoer en zuur en zielig, wat je daar zegt
Maar volgens mij is dit land voor jullie toch ook een matras geweest, waar
je lekker op hebt kunnen liggen
En van die Noordzeezand- en rivierkleisloomheid zijn wij het slachtoffer
Want, precies zoals een drogensüchtige moeder een verslaafd kind op de
wereld zet, zo zijn wij geïnfecteerd geboren
Toch, broertje?
Dat voel jij toch ook zo?
Daar, in het diepst van je gevoel?

Joachim

Als ik anders aan mijn bioreis had kunnen beginnen, dan was ik, denk ik,
ingenieur geworden
Iemand die bruggen bouwt en wegen aanlegt
Iemand die oplossingen bedenkt, die de energie en de scherpe blik heeft
om aan deze wereld iets te vertimmeren

Maar 't is anders gelopen – en dat ligt echt niet aan mij
't Is anders gelopen en hier zit ik, in het achtertuintje
Ik drink een glas supermarktrosé en ik maak me iedere zondag kwaad om
de sportuitslagen
De pauwenvleugels zijn geknakt

Manja

We merken het hier elke dag: als het gaat om de vrijheid om anders te
leven, om anders te denken
Om af te wijken van wat op de TV als aanvaardbaar gedrag is bestempeld
Dan is Nederland beklemmend klein

Marien

Nederland?
Nederland is het land van het verleden, van de angstvalligheid Nederland is
precies goed voor wie gestorven is: het is er net zo uitzichtloos en je hebt er
net zoveel bewegingsvrijheid als in een doodskist

Joachim

En dus nemen wij het bootje naar Afrika – ik weet het
Ik ken de illusie en ik heb de drog-argumenten al duizend keer gehoord
We zoeken ergens anders wat we hier niet kunnen vinden
En wat ik ook weet, dat is dat in dit huis de ouders de besluiten nemen
De zonen wordt niets gevraagd en hen wordt geen keuze gegund

Marien

'Vluchten kan niet meer...'
Dat vind ik ook zo typisch Nederlands
Zo'n blijf-maar-zitten-en-volg-de-berichten-op-de-publieke-omroep-
mentaliteit
Vluchten kan nog wel, dat is wat ik denk
Vluchten is de plicht van de zelfbewuste mens
En daarom staan daar die twee Samsonites
Daarin zit alles wat ik in mijn leven heb weten op te bouwen en
daarmee begin ik opnieuw
Daaro
God weet dat ik nooit een gezin had moeten nemen, ik ben een solist, een
zeezeiler of een bergbeklimmer
Maar ja, 't is anders gelopen en jullie bestaan

Gillis

En zo worden wij als een paar versleten schoenen in de hoek gezet
Leuk is anders
Liefdevol en warm is anders

Marien

O?

Is het niet de bedoeling dat ik zeg wat ik denk?
Het spijt me – daar ben ik toch teveel Nederlander voor
Als ik een mening heb, dan ventileer ik 'm
Hersens zijn net darmen: als je ze niet af en toe leegt dan krijg je alleen
maar verstopping – en ooit zal het er toch uit moeten, in al z'n stinkende
eenvoud
Dus ik zeg: dit gezin is mijn detentiegel, mijn tbs-kliniek
Ik zou eruit willen, maar die tralies geven niet mee

Joachim

Moet niet ieder gezin een microdemocratie zijn?
Nee – geef maar geen antwoord – want wat dat zou zijn weet ik al en dat
zou me pijn doen

Gillis

Een half leven lang hebben jullie het verkeerd gedaan
Heb je je kinderen geen kracht gegeven
Maar zwakte en afhankelijkheid
Jullie hebben niets van waarde kunnen opbouwen
Van het ene droombeeld naar de volgende misvatting heb je je geslept
Er altijd op vertrouwend dat de softe, geen enkele eis van zelfredzaamheid
stellende verzorgingsstaat je wel zou opvangen als je viel
Dat slappe hedonisme van jullie, dat heeft ons genekt
Je hebt gedacht dat geluk uit de cognacfles komt en dat teveel eten en een
huis vol spullen de garantie zijn voor een mooi leven
En daardoor zijn broer en ik geestelijke poliopatiënten geworden – 'wie
duwt mijn karretje, want zelf kan ik niets'

Joachim

Al die tijd hebben jullie zitten knikkebollen – maar nu het bijna te laat is
komt er opeens een pathologische verplaatsingsenergie bij jullie vrij
Moeten we allemaal onze koffers pakken, omdat Afrika het is
Het moet zijn
De zoveelste zeepbel die we najagen

Manja

Ik heb in de krant een uitzending gezien – of nee, ik bedoel, ik heb op de
TV een artikel gelezen
Nou ja, in elk geval, het ging erover dat zo'n mens in Den Haag, zo iemand
van de volksgezondheid of van Binnenlandse Zaken
– Ik weet niet hoe ze heet, zo'n botoxtype en toch is ze broodmager –
Nou ja, die, dus

Zij had een nieuwe wet bedacht en het komt erop neer dat vanaf
binnenkort alle neonatelingen meteen een chip achter hun oor krijgen
ingeplant
Daar staat dan je burgerschapsnummer in
De rest van je leven hoef je dus alleen maar even gescand te worden en ze
weten alles van je – dankzij de unieke code
Is toch niet goed?
Is toch Grote Broer ziet alles?
Dan denk ik toch: wegwezen, hier

Marien

Afrika
Het woord alleen al roept alles op: ruimte, beweging en ongeschondenheid
Nederland is schimmel en jicht
Nederland is benauwenis op sub-zeeniveau
In Nederland is alles al gebeurd en staren we naar de littekens die dat heeft
achtergelaten
In de geest ben ik een kunstenaar, dat weten jullie
Nederland heeft me de adem benomen en mijn blik vertroebeld
Daarom geloof ik in Afrika

Joachim

Afrika
Het woord rijmt op misère, dat hoor je toch?
Waarom moeten we daarheen?
Uitputting en uitbuiting
Grond die voor dieren is bedoeld en niet voor mensen

Manja

Elke dag denk ik: hoe kan het dat het Jumbo-assortissement bepaalt wat
voor groente en wat voor lapje vlees ik eet, vandaag?
Whatever happened to keuzevrijheid en de kleine winkelier?
Mij is niet gevraagd of ik dat wilde, die megaverschaling
Mij is al heel lang niets meer gevraagd
Dus daar sta ik, iedere dag opnieuw, in de kassarij met mijn mandje
kiloknallers en plof-eieren
Ik stuur niet – ik word bestuurd, hier in dit land waar nooit eens een trein
géén vertraging heeft of niét vol zit met schreeuwende aso's

Gillis

En dus sleep je jezelf, en ons er achteraan, naar een land waar
waarschijnlijk helemaal geen treinen zijn
Van bovenwoning naar junglekrot
Van slecht geregeld naar helemaal geen regels
Van kwaad tot nog veel erger

Manja

Je hoeft niet mee
Als je geen zin hebt dan blijf je hier in je eentje achter
Zou niet eens zo slecht zijn, om op je – wat is het – op je vierendertigste
eindelijk een keer zelfstandig te worden
Krijgen wij ook meer ruimte
De eendjes kunnen zwemmen – er komt wat rust in het nest

Marien

We zullen de website van de Sociale Dienst voor jullie intoetsen en we
geven je het adres van de Kringloopwinkel

Manja

En dan red je je wel, toch?
Hoef je niet mee naar Afrika
Hoef je geen eenvoudig leven te leiden, omringd door mensen die niet
weten wat bijbedoelingen en dubbelzinnigheid zijn
Hoef je niet te eten omdat je honger hebt, in plaats van dat je eet omdat
het zes uur is
Ga je de weldadige frisheid van het onbedorven leven niet ruiken, ga je de
harde waarheid van de ongemaskeerde dood niet zien
Ben je niet nieuwsgierig en bescheiden, zoals het een gast betaamt
Back to de oorsprong, maar niet voor jou
Jij blijft liever dobberen, lekker verveeld en eigengereid, omdat we dat hier
in de Oranje Onvrijstaat nu eenmaal allemaal zijn

Marien

Doe wat je beknelde hart je ingeeft
Blijf in Nederland en verkommer
Leef hier in dode vrede, alsof je een opgevouwen handdoek in een naar
kamfer ruikende linnenkast bent
Dan gaan wij het leven wel opzoeken

Manja

Ik geloof daar wel in
Een nieuwe biotoop – en dan kan er met mij nog van alles gebeuren
Wie weet word ik wel creatief – wie zegt dat dat er niet in zit?
Statistisch gesproken ben ik nog niet eens op de helft van mijn leven, dus
wie weet wat God nog in mijn koffertje heeft gestopt
Maar – ik weet wel wie er als dood gewicht aan mijn rokken hebben
gehangen en wie er met hun zware achterste op mijn handen zijn gaan
zitten
Dat zijn jullie geweest
Dat is dit land geweest

Joachim

Dit is zo gemeen en zo fundamenteel not done
Dit is zo'n machteloos om zich heen meppende non-argumentatie
Jarenlang zijn juist jullie het geweest die ónze handen hebben
vastgeknoopt – omzwachteld met het touw dat familieband heet

Gillis

En nu moeten we opeens voor onszelf kunnen zorgen?
Dat gaat toch niet, mensen
Blind zijn we gehouden, opgesloten in het familieduister – maar dan wordt
het licht aan gedaan en mogen we alles zelf zien
Zoiets geloof je toch niet?
Ik bedoel: het gebeurt, hier voor mijn ogen, dus ik moet het wel geloven,
maar... Maar... Nou ja, ik kom er even niet uit
We hoeven niet mee?
Is dat wat jullie zeggen?
Is niet waar

Joachim

Onze eigen benen hebben we nooit kunnen ontwikkelen en dus kunnen
we er niet op staan

Gillis

Eigenlijk – als we dan toch in dit land van de verstikkende regels leven –
eigenlijk zou het mensen die zelf nooit geslaagd zijn voor welk
levensdiploma dan ook, zou het die moeten worden verboden om kinderen
op de wereld te zetten
Want zie wat er gebeurt: de zoons erven de ellende en het onvermogen van
de ouders
Wat jullie niet gelukt is, dat krijgen wij ook niet voor elkaar

Joachim

Maar er is een verschil: bij jullie is het bewuste onwil geweest
Jullie hebben ooit voor onmaatschappelijkheid gekozen – omdat de
tijdgeest zo was
Bij ons is het onvermogen – wij zijn Softenonvogels, zonder vleugels
geboren
Als ik de energie had zou ik er nog steeds kwaad en triest om kunnen
worden

Gillis

Geen kind is erger te beklagen dan wie groot heeft moeten worden onder
de hoede van langzaam oud en schraal wordende, langzaam de mislukking
en de teleurstelling incorporerende pseudohippies uit de polder

Marien

Je bent echt geen kind meer
Je haar wordt al dun en je spieren slap
Kind?
Jullie hadden zelf allang kinderen kunnen hebben
Had eens wat gedaan, met je leven
Had eens een paar regels overtreden, een paar muurtjes opzij geduwd
Maar nee – potentie en er op af, dat is jullie ding niet

Joachim

't Is ons onmogelijk gemaakt
Jullie zijn overal dwars voor gaan liggen, als een stalen garagedeur
Ook voor wat onze geslachtelijke zelfstandigheid had kunnen worden

Manja

OK
Dat is nu dus allemaal voorbij
We gaan opnieuw beginnen
In Afrika
Zwart Afrika, Zuid Afrika, Jong Afrika, Yes-we-can Afrika
Waar de tropenzon alle onzin wegbrandt
Waar het dierlijke en de beschaving elkaar niet uitsluiten maar juist
versterken

Marien

En zeg niet dat dat niet een heel reële verwachting is
Zeg niet dat het onmogelijk is
Zeg niet dat de mensheid niét in Afrika geboren is

Manja

En wat ik gehoord heb
Ze schijnen daar nauwelijks belasting te kennen
En een vestigingsvergunning of een middenstandsdiploma hoef je ook
nergens voor te hebben
Dus we kunnen daar gewoon de een of andere business beginnen – een
familiebedrijf, zeg maar
Moet je hier niet om komen: bij alles wat je doet, of wat je zelfs maar
bedenkt dat je zou willen doen, zitten het stadsdeel en de gemeente en de
provincie en Den Haag meteen in je nek te hijgen

Gillis

Ik heb trouwens bedacht
(Om maar even een bladzijde om te slaan)
Ik heb bedacht dat ik helemaal niets mee neem, als we daar dan heen gaan
– en als ik niet voor vertrek door jullie overboord ben geduwd of zelf het
water in gesprongen

Niets wil ik met me meesjouwen
Alleen maar de kleren die ik draag
Mijn boeken, mijn audioverzameling, mijn computergeheugen
Ik laat het allemaal hier achter
De essentie zit wel in mijn hoofd, daar moet ik op vertrouwen

Joachim

Je kúnt ook helemaal niets meenemen, want je betaalt op zo'n schip per kilo bagage en dat wordt al gauw onbetaalbaar

Gillis

Ik bedoel het toch meer overdrachtelijk dan praktisch, snappez-vous?
Als ik mee moet, dan laat ik alles achter, dat is wat zeg
Dat zou de enige kans zijn dat het toch nog goed komt
Ik heb het idee dat, in alles wat ik in dat jonge en vooralsnog tot mislukken gedoemde leven van me om me heen heb opgebouwd, dat zich ergens daarin het virus verborgen houdt
Het Nederlandvirus
De Oranjebacil
Het poldercarcinoom
De kwaal waarvan we verlost moeten worden
De open zweer die we zeker niet mee willen nemen naar Afrika
De ziekte...
Ik ben ziek, want ik ben tekort gedaan
Ik ben ziek, want ik heb gelijk maar ik krijg 't niet
Ik ben ziek, want daar staat een hek, daar is een roodwit gestreept lint gespannen, daar hebben ze een verkeersbord neergezet – ik ben ziek omdat ik er niet door kan

Joachim

Wat jullie allemaal nog niet begrijpen, dat is dat het allemaal niet in de dingen om ons heen zit, maar in onszelf
Dat virus, dat zijn wij
En wanneer wij daar dan eenmaal zijn neergestreken, daar bezuiden de Sahel, dan is het daar ook
En als er al onschuldige negertjes zouden bestaan – ik zeg als, want ik geloof daar niet in – als die zouden bestaan, dan werden ze door ons in no time vakkundig geïnfecteerd

Marien

Zo is het niet
Zo mag het niet zijn
Onschuld en onaangetastheid, die concepten hebben daar nog een betekenis, daarvan ben ik overtuigd
Dat is precies de reden waarom ik denk dat we daarheen moeten De balsem van het onbedorven leven...

Manja

Olé

Ik heb het helemaal gehad, met jullie

En dus doorbreek ik het

Olé, olé, olé, olé

Leve de non-articulatie

Argumenten bestaan niet

Productie en consumptie, dat zijn de enige reële krachten – en daar is niets Nederlands aan, dat is world-wide hetzelfde

Joachim

De pleister van het niets weten

Die plakken jullie op je ogen, zodat je niet hoeft te zien hoe de dingen echt zijn

Manja

Ik ben trouwens enorm benieuwd naar wat ons te wachten staat

Gaan we, als we daar dan eenmaal zitten, ook zelf cassave verbouwen, omdat iedereen dat doet?

En weten we dan hoe 't werkt? Met een kookpot en een vijzel?

Of zijn er gewoon winkels en hebben we op de een of andere manier toch geld?

Marien

We gaan toch werken, neem ik aan? Geld maken?

Geen beter paspoort dan een Europees uiterlijk, dat is in de hele wereld zo – dus ons gaat dat echt wel lukken

Joachim

Ik weet nog steeds niet of ik echt wel mee wil

Manja

Wat hadden we nu gezegd? Die bladzijde is omgeslagen, toch?

Joachim

Een gezin... Een gezin, dat is iets, dat hoef je mij niet te vertellen

Het gezin is de ideale sociale eenheid voor wie wil onderdrukken – en wie wil dat niet

Het gezin kan worden beheerst en gemanipuleerd door de staat en door de economische krachten

Het gezin is een werkmachine die zichzelf onderhoudt

En, dat is ook waar, het gezin staat voor emotionele geborgenheid

Is een transitplek voor beschaving...

Allemaal tot je dienst – maar het punt dat ik wil maken is dat in andere gezinnen ze elkaar op een zeker moment loslaten

Gillis

En dat kunnen wij dus niet
Wij zijn gemaltraiteerd en gehandicapt
Wij kunnen alleen maar aan onze stalen kettingen trekken en voelen hoe
vast we zitten
Bedankt, lieve ouders

Marien

Bedankt, onnozele kinderen, zul je bedoelen
Bedankt voor het zo radicaal onderdrukken van je zelfstandigheidsinstinct

Manja

Maar – als je het nog niet begrepen had, dan zeg ik het gewoon nog een
keer – we gaan het hier niet meer over hebben
We dragen dat lot blijmoedig – het lot van de wederzijdse beklemming, de
vloek van de beknelling
We gaan zorgeloos op pad, met zijn vieren

Marien

Op weg naar Bloemfontein of Mombassa of Harare
We gaan terug naar waar 't ooit begonnen is, met die lange mars der
beschaving

Gillis

Terug – heb je dat woord weer

Marien

Alles kan daar
Alles doen we op onze manier
Wetten en regels en beperkingen
Aan die ziekte van de gematigde streken lijden ze niet, daar
Ik stel me voor: als we daar een plek zien en we denken 'Yes, dit bevalt ons'
Dan bouwen we daar ons eigen huis

Joachim

Ik heb jou nog nooit een plank of een hamer zien vasthouden
Iets doen, met die handen van je, dat kun jij niet – dat heb ik mijn leven
lang geweten
Andere vaders bouwden hutten voor hun kinderen of zetten spectaculaire
karretjes in elkaar, maar voor ons werd alleen maar duur houten speelgoed
gekocht – en alles wat stuk ging werd onmiddellijk weggegooid
Jij gaat daar geen huis bouwen

Marien

Hou toch een keer op over het verleden en alles wat niet goed is

Ze hebben mij nooit gestimuleerd om zo groot te worden als ik eigenlijk
ben, embryonaal en in beginsel
Maar daar heb ik het vanaf vandaag niet meer over
Ieder boek heeft een nieuw hoofdstuk, ook dat van mijn leven

Gillis

In de meeste boeken staat toch in ieder hoofdstuk zo'n beetje hetzelfde

Manja

Genoeg geklaagd
Ik zet een kurk op de fles van jullie niets-deugt-en-wij-willen-niets-gezeur
en ik wil het alleen nog maar over nu en de toekomst hebben
Alles moet anders
Alles kan anders
Regeneratie
We zijn daar de happy oer-family

Joachim

'As tears go by', kan ik alleen maar denken als ik dat hoor
Nog steeds wordt er hier gedacht dat je geluk kunt afdwingen
Dat je het kunt oproepen
Dat je het bestelt bij de Bol punt com
Nee – geluk is een wolk, een wolk die oplost en die nooit meer terug komt
Wat overblijft is de hemel, leeg en sereen

Marien

God alleen weet hoe ik aan zulke oude kinderen kom

II - Onderweg

Marien

Eindeloos groot is de zee om ons heen
Zonlicht en de blauwe hemel maken alles helder
Maar wij hier kunnen ons nauwelijks bewegen
En de wanden van het schip maken alles donker

We zijn op weg naar de andere kant van de wereld
Daar wacht een strand en als we dat eenmaal hebben bereikt
Dan hebben we het beter
We moesten weg, we zijn gevlucht

Het schip wil ons niet kennen
Het zucht en kreunt onder de last die wij vormen
Klein maar sterk zwoegt het zich door het water
Wij klampen ons vast aan zijn wanden en masten

Manja

Komen we daar ooit aan, in dat land van verwachting
Dan moeten we bescheiden zijn
Niemand heeft er om ons gevraagd
Aarzelend vinden we onze weg

Gillis

Wat brengen we mee?
Is er iets dat wij bezitten dat hen goed zou doen?
Wij weten wat vrijheid is – misschien is dat het
Wij zijn eraan gewend om voor onszelf te denken

Manja

Toen we aan boord gingen van dit schip
– 't Moest snel en in het donker, zodat niemand ons zou zien –
Toen konden we weinig meenemen
Weinig meer dan wat in ons hoofd zit

In dat hoofd zitten herinneringen
Zit kennis over hoe ooit anderen deze reis hebben gemaakt
Op zoek naar bezit, waren zij
Op zoek naar gulle aarde die hen alles kon geven

Zij hebben het weerloze land dat ze vonden doorwoeld
Ze hebben er de netten van hun beschaving gespannen
Ze hebben geminacht en zich toegeëigend
Voor hen sprak het vanzelf om te heersen

Er zijn toen wonden geslagen die nog niet zijn geheeld
Het continent heeft zich aan moeten passen en dat deed pijn
Minachting en onverschilligheid heersten
Mensen werden kapot gemaakt, de aarde uitgeput

Joachim

Dat is allemaal niet voorbij gegaan, niet goed gemaakt
Goed en voorbij bestaan niet
Toch is het vandaag een nieuwe dag
Vandaag zijn wij het die hier heen gaan

Het schip moet ons brengen
Het schip zal een haven moeten vinden
Maar we weten dat niet ieder schip dat lukt
Er zijn er die altijd op zee moeten blijven

Marien

Hoe zou dat zijn?
Wij, voor eeuwig hier opgesloten in dit ruim
Wij, die nooit ergens aankomen
Ons verlangen stopt niet en we blijven wakker

Met open ogen dromen we van het nieuwe land
Van de kansen die het ons moet bieden
De mogelijkheid om iets goed te maken
Van wat onze voorgangers verkeerd hebben gedaan

Want dat was toch ons idee
Waar zoveel is weggehaald, daar willen wij iets brengen
Waar de aarde is opengesneden
Daar komen wij met zachte gedachten

We kijken daar voorzichtig om ons heen
We proberen de taal te begrijpen
Niet alles meteen beter willen weten
Maar eerst zien hoe de dingen hier gaan

Joachim

Maar – weer die vraag – wat als die verre kust geen haven heeft?
Als deze benauwde boot ons huis moet blijven?

Dan zullen ze daar nooit weten hoe goed onze bedoelingen zijn
Dan moeten wij blijven klagen, hier op de golven

Gillis

't Kan ook nog weer anders gaan
Misschien zijn we daar niet welkom
Staat de kustwacht met blauw zwaailicht op ons te wachten
Worden we eerst opgevangen en dan terug gestuurd

Dan worden de golven pas echt onze vijand
Dan vinden we op de zeebodem een koude woning
Dan hebben we geen land meer
Geen plek en geen recht van bestaan

We willen toch hopen dat het zo niet gaat
Dat we daar wel onze plek zullen vinden
Dat daar in dat land vreemden elkaar kunnen verdragen
Dat wij zullen luisteren en dat er naar ons geluisterd wordt

Ieder schip is beladen met verdriet en verwachting
Ieder schip is klein op de mateloos grote zee
Ieder schip leg een lange weg af van haven tot haven
De bescherming die het schip biedt is wankel en tijdelijk

Manja

We zien een jonge man
Hij neemt plaats in een open boot
Veel te klein en kwetsbaar is dat schip
Toch gaat de man de zee op – terug naar wat ooit zijn land was

Hij heeft gedroomd, zoals mensen dat al eeuwen doen
Hij droomde de droom van Amerika
Amerika, land zonder grenzen en beperkingen
Amerika, waar alle melancholie over verre bergen weg waait

De jonge man wilde zich bevrijden
Hij zocht een hemel zonder wolken
Hij verlangde naar dat land waar alles nieuw is
Hij maakte die reis naar het westen

Marien

Amerika echter blijkt onverschillig te zijn
Amerika duldt hem, maar koestert hem niet
Amerika heeft weinig op met dichters en daklozen
De jonge man weet dat hij in Amerika niet moet zijn

Het land dat zijn belofte niet nakwam laat hij achter zich
Hij kiest nu voor onzekerheid, hij kiest voor zijn boot
Hij vertrekt, alleen, en niemand die hem ziet
De droom van Amerika is niet uitgekomen

De zee houdt van mannen met een sterke wil
Van mannen die zien wat er voorbij de horizon is
De zee wil door zulke mannen bevaren worden
En dan slokt de zee hen op

De jonge man is nooit thuis gekomen
Zijn boot is voor altijd verdwenen
Ergens, diep op de bodem van de zee, heeft hij geen rust
Hij beweegt niet meer, maar nog altijd drijft verlangen hem voort

Joachim

We zien een ander schip – een reusachtige stalen machine
Dit schip vervoert duizend containers
Gelijkvormige kubussen die alles bevatten
Waar ergens op de wereld vraag naar is

In één of twee van die containers zitten geen dode voorwerpen
Iemand heeft mensen naar binnen gebracht
Verse lucht krijgen ze niet, hun voorraad water is beperkt
Maar wie het doel van de reis belangrijk vindt let niet op comfort

De zee is het huis van de wilskrachtigen
De zoekers naar een beter leven
De optimisten die weten dat er een nieuw bestaan op ze wacht
De sterken die het zwaarste ongemak trotseren

Voor ze vertrokken is er een teken gezet op hun container
Straks in de verre haven moet iemand dat teken lezen
Die schuift dan de klep opzij
En zij zijn zullen vrij zijn, voor hen gaat het beginnen

Manja

Op het grote schip staat de container onbedekt, onbeschermd
Kou 's nachts en hitte overdag zijn bijna niet te verdragen
Als de regen komt, spoelt die het aangebrachte teken weg
Niemand zal deze container ooit als een speciale herkennen

En dus maakt dit containerschip een reis naar het einde
Ooit wordt op een kade een partij halfvergane lichamen aangetroffen

't Is nog te zien hoe alle hoofden dicht bij die ene spleet lucht zijn
Ze zijn tot het laatst blijven hopen dat het goed kon komen

Gillis

Elk schip is verlangen
Elk schip is geloof
Elk schip is het trotseren van de zwakte
Elk schip vaart op de golven van verwachting

En wie niet op het schip zit, die staart het schip na
Die ziet de afstand groter worden
Die weet: zij gaan weg en ik niet
Dit hier is een punt en dat daar is een lijn

Joachim

Vanaf de kust zijn er ogen die het schip volgen
Ze zien de onbegrensde zee en de wolken die daar boven hangen
Ze zien het schip steeds kleiner worden in die weidse omgeving
Als het schip uit het zicht is, dan blijven hemel en zee

Zoveel schepen en zoveel verdriet
Ze zaten op het schip en ze wisten niet waarheen het ging
Toen het schip lek sloeg waren ze verloren
Niemand die er aan dacht hun kettingen los te maken

Manja

Er is een meisje
Een meisje dat alleen wil zijn, op haar schip
Geen school en geen vriendinnen wil ze
Geen thuis en geen ouders – niets anders dan haar boot

Het meisje zeilt
De zee is groot en de wereld nog groter
Het meisje heeft alles getrotseerd
Nu heerst ze over haar snelle boot

Marien

Is dit meisje een held?
Of wil ze alleen maar niet luisteren naar goede raad?
Is haar schip een symbool van de vrijheid?
Of staat het alleen maar voor eigengereide hardnekkigheid?

Manja

We zien het meisje varen
We zien alle eenlingen varen

We zien de lege zee en we weten:
Wie sterk is durft alleen te zijn

Joachim

Wij zitten aan boord van het schip
We varen van mislukking naar illusie
Van kil wakker zijn naar onrustig slapen
Van de ene teleurstelling naar de andere

We zitten aan boord van het schip
We moesten vertrekken en nu moeten we aankomen
We weten het: elk huis is tijdelijk
We weten het: wie leeft is voortdurend in levensgevaar

We zitten aan boord van het schip
Onze dorst kunnen we alleen maar met zout water lessen
Ons schip heeft geen roer en geen anker
De zee laat elke dag een andere kleur zien

Marien

We zitten aan boord van het schip
We horen een schurend geluid: het schip loopt hier vast
Daar zien we leeg land, dat moet onze bestemming zijn
Sterk, maar zonder illusies gaan we van boord

III - In 'n ander land

Marien

In hierdie land wil ons vir ons brood werk

Manja

Kan ek hier aansoek doen?

Ek soek 'n goeie werk

- Nee, ons het niemand nodig nie

Marien

Hierdie land behoort aan die mense wat hier bly

Ons is maar gaste

Joachim

Aan die einde van die dag groet die gaste die mense

Die deur word gesluit

Alles word weer rustig

Marien

Hierdie land is 'n land van goeie gewoontes

Ons wil soos die mense hier wees

Manja

Daar, op die sandpad, daar loop 'n vrou

Die vrou het nie 'n huis nie

Almal hou hulle besig met hulle eie sake

Joachim

So is dit in hierdie land

Gillis

Ons het goeie bedoelings

Ons vind dit hier moeilik, maar ons doen ons bes

Ons ken die reëls en hou daarby

Ons geniet die ongerepte landskap

Sien jy daardie berg daar? Hy het ook 'n naam, maar die naam ken ek nie

Joachim

Dit is duidelik dat almal nie dieselfde regte het nie

Manja

Ons woon in 'n karavaan

'n Wit karavaan wat in 'n karavaanpark staan

Joachim

Elke mens kry die lewe wat hy kies
So is die wette van die liberale staat
Teenspoed is dieselfde as voorspoed, dit is maar tydelik omgekeerd
As jy uitgelag word en daar vir jou gelag word
As hulle jou slaan, dan slaan jy terug
Ek het eers getwyfel - dit was vroeër
Nou nie meer nie - ek is ek volwasse
Die wêreld is vir my gemaak

Manja

Rondom ons staan die ander karavane
Saam vorm ons 'n gemeenskap
Die harde lewe het ons sterk gemaak
Hier in Afrika is dit altyd mooi weer

Marien

Wat gaan ons vandag doen?
Is daar 'n plan?

Gillis

Ek wil na die dokter toe gaan
Ek moet in die ry staan
Die dokter kyk na my bloed
Die dokter kyk my ondersoekend aan
Die dokter sê dat ek nog lank gaan lewe
Nou gaan ek na die indiensneming-kantoor
Miskien het hulle vandag iemand êrens nodig
Ek het nie 'n beroep nie, maar vir my is gesê dat hulle almal kan gebruik
Ek is sterk
Ek kan leë bokse dra of 'n stoep skoonmaak

Marien

Dit gaan jy doen?
En ons?
Ons bly saam
Ons sit hier voor die karavaan
Wat onsin is, kan niemand wegvat nie
Ons lewe is eenvoudig
Hoop is die fondasie

Manja

Ons kry vandag 'n kospakkie
Die man bestuur 'n vragmotor
Droëwors kan nie bederf nie
En ou brood kan jy net so eet

Mense doen alles vir God
Mense word met 'n gewete gebore
Ek dink daaroor na

Joachim

Ons land van herkoms is ver weg
Dit is nie meer ons land nie
Maar so eenvoudig is dinge nie
Want ook hier is ons nie tuis nie
Ons bekom nie die regte dokumente nie

Marien

Elke land het sy eie kultuur
As die volkslied gespeel word, dan gaan staan die mense

Gillis

Almal, behalwe ons
Want ons ken nie die lied nie
Die mense kyk ons skeef aan
As ons die huis verlaat, moet ons die deure en vensters goed sluit

Marien

Drank leef in 'n bottel
'n Ongeluk skuil in 'n klein hoekie
Verdriet sit in die mens

Manja

Ek het mooi klere, maar ek dra hulle nooit
My vel het dik geword en my stem is gebreek

Marien

Ons is mense
Die lewe van 'n mens verloop altyd anders as wat verwag word

Manja

Tog ken ons ook luilekker dae
Onlangs het daar 'n ou koerant hier rondgewaai
Daarin is iets oor Europa geskryf
Daar is ook foto's bygevoeg
Daar is baie brande daar
Die staalfabrieke is gesluit, en daar is nou armoede
Niemand glo meer in die toekoms nie
As ons dit lees, word ons vrolik
Ons het betyds ontsnap

Joachim

Ons staan amptelik as behoeftiges geregistreer
My paspoort is afgeneem en ek moet elke dag rapporteer
Daar is te veel mense hier
Teveel mense wat nie hier gebore is nie
Die regering stel maatreëls in
Volgens die wet moet ons aanpas, of fokof

Manja

Die wet geld vir almal
Hier is dit 'n demokrasie

Marien

Die meerderheid regeer
Kwaad regeer
Onvoorspelbaarheid regeer
Jy kan dit noem wat jy wil
Maar ons moet hiermee lewe

Manja

Die stelsel wat samelewing genoem word, beskerm ons
Ons moet by die reëls hou
Hierdie karavaan is ons besitting
Hierdie karavaan is ons enigste besitting

Gillis

Die tand, hoe vrot ook al, sit vas in die kaak
Die verlore siel, hoe beklaenswaardig ook al, sit vas in die tronk
Die seun, wat smag na vryheid, sit in die gesin vasgekeer

Joachim

Ons
Ons twee
Ons wou iets daaraan doen
Dit het nie met ons goed gegaan nie
Ons het ons instink gevolg
Ons het 'n rukkie gaan loop deur hierdie stowwerige land

Gillis

Vanaf ons karavaanpark in die rigting van 'n ander park
Woon daar 'n ander soort mense
Van ander afkoms, ander geskiedenis
Ten spyte daarvan, het hulle tog iets ook goeds in hulle

Joachim

Vroeër was alles apart gehou, maar dit is nie meer so nie

So baie van vroeër bestaan nie meer nie
En so kan ons rustig daarheen gaan
Ons ken nie die pad nie, maar dis nie moeilik om te vind nie
Daar waar die rook trek
Daar waar die motorbande brand
Daar moet ons wees

Gillis

Ons het daarheen gegaan, ons was verwelkom
Die mense daar beskou nie besittings as belangrik nie
Ons het 'n rukkie rondgeloop en goed rondom ons gekyk
Donker en doelloos, is dit daar

Joachim

Beoordeling - daarvan hou ons nie

Gillis

So was dit gewees - alles het goed gegaan
Ons het 'n meisie gesien wat vir ons gelag het
Sy was mooi gebou en swygsaam

Joachim

Ons het haar gevra of sy saam met ons wil gaan

Gillis

Gevra?
Ons het haar gegryp, nie waar nie?

Joachim

Dit het lekker en baie natuurlik gevoel
Dis eenvoudig - 'n man moet deur sy impulse gelei word
Die natuur wat nie sy gang gaan nie, beteken niks

Gillis

Daar is 'n bos wat nie ver van die kamp is nie
Daardie bos behoort aan niemand nie
Kaal bome kwyn daar
In daardie bos is 'n oop plek
En daar het dit gebeur
'n Tipe...skeppingsverhaal

Gillis

Wat vanselfsprekend moes gebeur het
Sy was tog mooi en tegemoetkomend?
Kon ons iets daaraan doen?
Ons was maar toevallig daar gewees

Sy was soos 'n groot kat, so sonder klere
'n Dier wat jy wil aanraak
Sy het dit geniet
Sy het selfs vir ons gelag

Joachim

Wat daar gebeur het, met alles daarop en daarin

Dis 'n lang verhaal, maar ons sal dit kort maak
Ons het duur betaal vir die paar minute hormoon-laissez-faire
Dit was iets privaat
Maar die meisie het almal gaan vertel
Ons kant van die storie het niemand in belang gestel nie
Ons het saam in die sel beland, in die detensiesentrum vir jeugdiges in
Laing's Nek

Gillis

Ons was baie skaam
Ons het berou getoon, maar ons het dit nie regtig bedoel nie
Ons het daar vir 'n paar jaar na die kakkerlakke gekyk en geroeste water
gedrink
So betaal 'n man as hy skuldig is

Joachim

Iewers maak hierdie soort ellende jou net sterker, nie waar nie?

Manja

Hier in die karavaanpark het ons daaroor stilgebly
Ons het gesê dat julle in die boubedryf in die groot stad werk

Gillis

Net as jy 'n kriminele rekord het
Dan behoort jy regtig hier
Dit voel goed

Marien

Ons is gespot, ons het gesamentlik die siekte
Om dit te vergeet, gaan ek drink
As die drank opgedrink is, kom die insig weer terug
Ek gee nie 'n damn om nie: dan drink ek nog meer

Manja

Alles is swaar
Ek is 'n ma
Is ek trots op my kroos wat daar loop?
Nee

Maar so is my lot
My gene sit in hulle, dus ek het seker daarvoor gevra
Van vandag af wil ek gaan werk
Arbeid bevry, dit staan êrens en is nogal waar ook
Ek wil iets tot die samelewing bydrae
Ek wil my ekonomise potensiaal bereik
Die vrou van die indiensneming-kantoor vra wat ek kan doen
Ek weet nie wat 'n goeie antwoord is nie
Almal wat op 'n kantoorstoel sit is my vyand
Komaan, burokraat
Ek is nie bang vir 'n bietjie oorlog voer nie

Joachim

Lei hierdie pad na êrens?
Of het ons die eindpunt al bereik?

Gillis

Wanneer 'n man hulp nodig het, doen ons niks
Ons wag vir die nooddienste

Marien

Wag
Waarom moet ons nou wag?
Hou een keer op met wag

Manja

Ons het 'n siel
Dus is ons kwesbaar
Die siel is nie aards en niemand kan hom sien nie
Maar enigiemand kan ons siel beskadig

Joachim

As niemand reageer nie, dan herhaal ek die vraag
Lei hierdie pad nog êrens heen?

Manja

Ons het van ver af hierheen gereis
Dit moes gebeur het
Nou staan ons stil, of hoe?
Of verstaan ek dit verkeerd? Is dit 'n optiese illusie?

Marien

Ek wil nie stilstaan nie
Ek glo nog daarin

Manja

Waarin glo jy?
Jy moet vir ons die details vertel
As jy nog positiewe gevoelens het, dan moet jy dit met ons deel

Marien

Mense is sterk, daarin glo ek
Mense is vindingryk
Daar is niks wat ons nie kan doen nie
Ons is almal kinders van Leonardo da Vinci
Daarom bewaar ons dit

Manja

Kyk rondom jou en dan sal jy kan sien hoekom ek twyfel, man
Ek bedoel: die Formica van ons karavaan is vuil
Om ons stukkie veld is 'n hoë heining gebou
Hierdie geld is nie meer die papier waarop dit gedruk is, werd nie
Optimisme en lewenslustigheid, OK
Ek hou ook daarvan
Ek glo ook daarin
Maar maklik word dit vir ons nie gemaak nie, daar in die kommando-
sentrum waar jou lotdeels uitgedeel word

Marien

Die seuns het weggegaan
Die seuns het lank weggebly
Die seuns het tog teruggekeer
Ons tel nou die stukke op en ons lewe veilig in ons klein kasteeltjie
Wat noem jy dit?
Vrede en harmonie – dit is oorbodig
Maar dit is hoe ek dinge sien

Manja

Die dag gaan verby
Die lig verdwyn
'n Insig daal neer

Marien

Ons beweeg van behoefte na kennis

Gillis

Verskoon my?
Ek verstaan nie...

Marien

Die behoefte dat dit so is en so gaan word

Na ware kennis
Die wil om dinge te verskuif en te verbeter
Met die wete dat na elke sprong, maak nie saak hoe hoog en hoe ver nie...
tog land jy weer in die sand

Manja

Wie weet:
Dit is ons
Daar, in die ander karavane, of onder sinkplaat dakke
daar woon ons bure
Hier het niemand werk nie
Hier het die samelweing tot stilstand gekom

Joachim

Ons het lopende water
Daar, verderaan, is 'nkraan
Soms werk dit nie

Manja

Tog gaan dit goed
Ons leef en ons is nie honger nie
Ons handhaaf self die orde hier
Hier verderaan is 'n kind onlangs verbrand
Die lakens van haar wiegie was van nylon gemaak
'n Brandende kers het toe daarop geval
Sulke dinge

Marien

Kom julle aan tafel sit?
Daar is gekookte aartappels vir almal

Joachim

'n Staat van ontkenning
'n Staat van nederigheid
'n Staat van onthouding
'n Staat van beskeidenheid en aanvaarding
Is dit dan dit, waarop volwassenheid neerkom?

Marien

Dis wat ek sê, nie waar nie?
Weet
Ons weet dat dit 'n eindpunt is
maar tog wil ons dit nie regtig weet nie
As jy die waarheid weet, is dit nie volhoubaar nie
So is mense: almal weet dat hulle gaan sterf
maar jy leef elke dag asof jy vir ewig gaan lewe

Ek gaan binnekort hierdie hele plek mooi wit verf
Maar ek moet eers na die winkel gaan om 'n paar potte te koop
Ek het nog nie so ver gekom nie

Gillis

Is daar nog iets om te drink?
Drank is lekker
Drank is belangrik
Drank maak 'n mens die dier wat ek is
Drank bring my nader, hoe sê mens, aan my verligte binneste, my innerlike
kompas

Marien

Hoe vorder so iets: ek wou wit kalk gekoop het
Daar was iewers 'n goedkoop winkel, dit het dus byna niks gekos nie
Maar daar het jy dit weer, ek kon nie die Datsun aansit nie
So 'n kar het petrol nodig, dit weet ek altegoed
Hy sal nie sommer so sonder petrol ry nie, al wil ek dit so hê
Daar is nie nou geld vir duur petrol nie
Ag ja, daar gaan ek weer met my voornemens
Ja, daar is nog genoeg om te drink

Manja

Hier verderop woon 'n vrou en sy brou dit self
Volgens my is dit selfs beter as die drank wat van die fabriek af kom

Gillis

O, is dit dit?
Ek het gedink: wat proe so eienaardig
Ag ja, alkohol is altyd suiwer, daar kan niks fout gaan nie

Joachim

Ons moes iets daarby geëet het
Die hek voor die hipermark is toe en ons het ook nie geld nie
Kom nou, ons weet wat ons moet doen

Gillis

Aan die agterkant van die gebou is daar altyd 'n paar plate wat jy los kan
wikkel
En voordat iemand 'stop' kan roep, staan ons al in die winkel-paradys met
'n trollie
En ons sit alles in wat ons nodig het
Ons maak 'n lysie van dinge wat ons nodig het, sodat ons niks vergeet nie

Joachim

Die goed wat daar feestelik op die rakke opgestapel is, het ons nie by ons in die karavaan nie
Dit maak nie sin nie
Dit is teen die natuur, nie waar nie

Gillis

As 'n sekuriteitswag ons kom pla
Slaan ons hom met ons ysterpale totdat hy insig verkry

Manja

Vederop sit daar 'n bejaarde, hy het maar net één oog
Hy het laas water en 'n blik wit bone by die winkel gaan haal
Hy kon nie die sleutel van sy hangslot vind nie -
en hy het gedink: ek sal net 'nrukkie weg wees
Sal hy terugkom, wat dink jy?
Was hulle binne-in sy woning gewees
Hulle het vier pakke sigarette saamgeneem, en sy televisie en ook 'n bietjie spaargeld, wat hy in 'n koevert gesit het
Wat moet ek nou daarvoor dink?

Marien

So het dit op ons afgekom, lank en hard
En nou weet ons, jy moet nêrens inmeng nie
Ons moet die kern wees
Waarom alles draai
Ons moet dit saamvier

Joachim

Ek glo dat ek verstaan wat jy bedoel
Dit is ons
Dit is binne ons
Dit is tasbaar en oordraagbaar
Wat daar buite is, is onbekend
En kan geignoreer word

Marien

Ek het gedink; 'Ek hoef nie meer nie,
Soos dit is, so moet dit wees'
Nou word alles duidelik en eenvoudig
Hier, vat nog 'n slukkie

Manja

En weet jy wat? Ek het dit nou sopas agtergekom
Wat jy nie sien nie, bestaan ook nie
en wat nie daar is nie, hoef jy nie iets oor te sê nie

Ons kan dus gerus baie stil wees

Marien

Ons maak die sirkel 'n bietjie kleiner
'n Kompakte sfeer, dan is ons die beste beskerm teen gevaar van buite

Joachim

Vir 'n lang tyd het ek dit teengestaan
Ek wou een of ander vlag waai en gevoellose woorde skree
As ek van beter wou geweet het, en die dryfkrag in my bene gesit het
Maar nou het jy my tot so ver gekry, in elk geval vir nou, ek gaan sit
Die woorde klink steeds vreemd, maar ek sê dit nog steeds:
Ek moet wees, ek moet bly, ek moet gelukkig wees

Gillis

Sal ek dan maar die lig afskakel?